X kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży**
(nr 7)
z dnia 16 stycznia 2024 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży (nr 7)

16 stycznia 2024 r.

Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży, obradująca pod przewodnictwem poseł **Krystyny Szumilas (KO)**, przewodniczącej Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– rozpatrzenie poprawek zgłoszonych w czasie drugiego czytania do projektu ustawy o zmianie ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (druki nr 141, 141-A i 153).

W posiedzeniu udział wzięli: **Maciej Gdula** podsekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego wraz ze współpracownikami oraz **Michał Klimczyk** przewodniczący Krajowej Reprezentacji Doktorantów wraz ze współpracownikami.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Marta Artymińska**, **Agnieszka Kalinowska-Wójcik** i **Adrian Maćkiewicz** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych oraz **Katarzyna Abramowicz** i **Urszula Sęk** – legislatorzy z Biura Legislacyjnego.

Przewodnicząca poseł Krystyna Szumilas (KO):

Dzień dobry państwu. Otwieram posiedzenie Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży. Witam członków Komisji i zaproszonych gości. Witam pana ministra Macieja Gdulę, podsekretarza stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Stwierdzam kworum.

Porządek dzienny posiedzenia obejmuje rozpatrzenie poprawek zgłoszonych w czasie drugiego czytania do projektu ustawy o zmianie ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (druki nr 141, 141-A i 153). Czy są uwagi do porządku obrad? Nie widzę. Stwierdzam, że porządek dzienny posiedzenia został przyjęty.

Przystępujemy do realizacji porządku dziennego. Zgłoszono trzy poprawki. Proponuję procedowanie tak, jak robiliśmy to na posiedzeniach Komisji: przedstawiciel wnioskodawców, stanowisko rządu, stanowisko posłów, głos za, głos przeciw, stanowisko Biura Legislacyjnego. Czy jest sprzeciw? Nie słyszę. W takim razie przystępujemy do rozpatrzenia poprawek.

Mam tutaj adnotację Biura Legislacyjnego mówiącą o tym, żeby poprawki nr 1, 2 i 3 głosować łącznie. Czy mogłabym prosić?

Legislator Katarzyna Abramowicz (KO):

Tak. Szanowni państwo, poprawki nr 1 i 3 to zmiany wynikowe, wynikające ze skreślenia art. 2, tak że wszystkie poprawki powinny być głosowane łącznie. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Krystyna Szumilas (KO):

W takim razie poproszę przedstawiciela wnioskodawców o zaprezentowanie poprawek. Bardzo proszę.

Poseł Zbigniew Dolata (PiS):

Dziękuję bardzo. Poprawki rzeczywiście można głosować łącznie. Najistotniejsza jest oczywiście poprawka nr 2, czyli propozycja skreślenia wrzutki, którą zrobiliście, czyli zapisów z druku nr 141-A. Pierwotny projekt, zawarty w druku nr 141, dotyczył zmian w ustawie wprowadzającej Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, natomiast wrzutka dotyczy zupełnie innej ustawy. Dotyczy ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. To jest pierwszy zarzut: autopoprawka wykracza poza materię ustawy pierwotnej.

Po drugie, to co zawarto w tej propozycji jest absolutnym skandalem, jest kontynuacją terroru bezprawia, ponieważ pozwala na to, żeby bez żadnego trybu, bez żadnych reguł minister mógł uznawać, iż rektor narusza prawo. Nie ma określenia żadnych szczegółów. Wystarczy tylko uznaniowość, taki woluntaryzm ministra, który powie, że rektor narusza prawo. To może być, nie wiem, mandat za przejście na czerwonym świetle, i to jeszcze otrzymany przez rektora w czasach licealnych. To może być też uzasadnieniem dla ministra, aby rektora pozbawić urzędu.

To *lex specialis* absolutnie bez żadnego uzasadnienia, bo rozumiałbym, że są jakieś zarzuty w stosunku do rektorów nowo powołanych uczelni publicznych, ale sam pan minister Gdula podczas drugiego czytania przyznał, że nie wiedział nawet, ile jest uczelni publicznych powołanych w ostatnich latach. Nikt z was nie przedstawił żadnego przypadku, aby rektor mógł się dopuszczać jakichś przestępstw. Wszystko wskazuje więc na to, że przygotowujecie prawo w ten sposób, żeby bez żadnego trybu móc odwołać rektorów nowo powołanych uczelni publicznych. Cały ten tryb wprowadzania tej ustawy bardzo przypomina lex Kloska czy lex Siemens, czyli do ustawy, która jest oczekiwana przez społeczeństwo, wrzuca się jakieś lobbystyczne rozwiązania, żeby postawić pana prezydenta przed takim dylematem: podpisać ustawę, która reguluje pewne rzeczy i jest oczekiwana przez społeczeństwo, ale jednocześnie z elementem brutalnego psucia prawa.

Teraz będziemy czekali na wynik tego głosowania. Jeżeli nasze poprawki zostaną zaopiniowane negatywnie, a podczas trzeciego czytania zostaną odrzucone, będziemy głosowali przeciwko całości przedłożenia. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Krystyna Szumilas (KO):

Dziękuję panu posłowi. Chciałam tylko zauważyć, że jest to projekt rządowy i autopoprawka rządowa. Tak jak wszystkie projekty rządowe, przeszła przez cały proces, więc nie jest to dokonana przez kogokolwiek wrzutka, tak jak to było w poprzedniej kadencji.

Bardzo proszę o stanowisko rządu w sprawie poprawek.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego Maciej Gdula:

Stanowisko rządu jest negatywne. Jesteśmy za odrzuceniem poprawek. Pozwolę sobie tylko na jedno słowo komentarza.

Gdybym powiedział, że wiem, jaka dokładnie jest liczba tych szkół, i że dokładnie znam nazwiska tych rektorów, to mieliby państwo słuszne przekonanie, że jest to prawo, które jest wymierzone w konkretne osoby. Tymczasem jest to prawo, które jest prawem, które ma działać także na przyszłość. Jest prawem, które zabezpiecza interes publiczny i nie zostawia pierwszych rektorów jako osób stojących ponad prawem, tylko tyle. Dziękuję uprzejmie.

Przewodnicząca poseł Krystyna Szumilas (KO):

Dziękuję bardzo. Głos przeciw, pani Kinga Gajewska, bardzo proszę.

Poseł Kinga Gajewska (KO):

Szanowna pani przewodnicząca, Wysoka Komisjo, pozwolę sobie z kolei na więcej niż jedno zdanie w sprawie komentarza do poprawki państwa z Prawa i Sprawiedliwości. Mianowicie jest to uzupełnienie pewnego rodzaju luki prawnej. Pan poseł pytał, które to konkretnie uczelnie, ale nikt lepiej nie wie, które to uczelnie, niż te właśnie, które zostały powołane w ubiegłym roku, bo ustawa dotyczy przede wszystkim okresu roku. Pragnę jednak wskazać na bardzo istotną rzecz. To nie jest *lex specialis* dotyczące uczelni powołanych konkretnie w tamtym czy jakimkolwiek innym roku, tylko dotyczące wszystkich, nawet nowych uczelni. Jeżeli Wysoka Komisja i ministerstwo zdecydują się na powołanie nowej uczelni, to ją również będą obowiązywały takie same przepisy.

Jeżeli chodzi o ten artykuł, odwołuje się on do analogicznych przepisów z art. 432 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce. Tam istnieje możliwość odwołania rektorów, wszakże tam potrzeba kolegium elektorów, natomiast tutaj jeszcze nie ma takich organów. Jeżeli więc minister powołał takiego nowego rektora, to powinien mieć też wszelkiego rodzaju narzędzia, żeby sprawdzać, czy taki rektor zachowuje się zgodnie z prawem. Jeżeli mówimy o jakimkolwiek pociąganiu takiego rektora do odpowiedzialności, to w uzasadnieniu ministerstwa dokładnie widzimy, że sprawa dotyczy rażącego łamania

prawa. Musimy dbać o to, żeby każdy podlegał jakimś zasadom, a jeżeli rektorzy starych uczelni podlegają, to rektorzy nowych uczelni również powinni im podlegać. To jest tylko i wyłącznie wypełnienie luki prawnej. Co więcej rektor, który poczułby się dotknięty taką decyzją ministra, ma całkowite prawo do tego, żeby rozstrzygać swoje sprawy w sądzie administracyjnym. Ma więc zachowaną pełną swobodę. Może apelować do sądu administracyjnego.

Poprawka, którą nazywacie państwo wrzutką – używacie państwo takiej nomenklatury – jest absolutnie zgodna z zasadami techniki prawodawczej, przechodzi przez czytanie pierwsze, drugie, trzecie i rozmawiamy o tym na posiedzeniach Komisji. Wszystko jest w porządku. Państwo zgłosiliście swoją poprawkę. Oczywiście Wysoka Komisja odniesie się do tego w postaci głosowania. Wybrani przez naród posłowie wyrażą swoje spostrzeżenia właśnie w formie głosowania. Uważam, że to absolutnie czytelna poprawka, porządkująca tylko pewne przepisy i zrównująca każdy z organów, czy rektora zwykłego, czy rektora nowej uczelni, w ten sam sposób. Serdecznie dziękuję.

Przewodnicząca poseł Krystyna Szumilas (KO):

Dziękuję bardzo, pani poseł. Mam prośbę do pana posła Dolaty, żeby nie przeszkadzał innym posłom, kiedy się wypowiadają. Kiedy wypowiadał się pan poseł, nikt panu nie przeszkadzał.

Rozumiem, że głos za? Pan poseł Müller, a państwa proszę o przygotowanie kart do głosowania.

Poseł Piotr Müller (PiS):

Szanowna pani przewodnicząca, szanowni państwo posłowie, tak się akurat składa, że byłem autorem ustawy, nad którą dzisiaj dyskutujemy, i doskonale pamiętam dyskusję na temat tego artykułu, ponieważ z oczywistych względów jego kształt budzi emocje w środowisku akademickim, ponieważ pozwala ministrowi ingerować w autonomię uczelni.

Nie bez powodu jest też podział dwóch ustępów art. 432. Następuje tu pewnego rodzaju dualizm, jeżeli chodzi o środki, których może użyć minister w przypadku naruszenia przepisów prawa. Jeżeli „narusza przepisy prawa", czyli jest to ogólne stwierdzenie, to może odwołać danego rektora za zgodą kolegium elektorów danej uczelni, natomiast jeżeli „rażąco" i „uporczywie" narusza przepisy prawa, wtedy minister może to zrobić samodzielnie, uwaga, za opinią Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego i właściwej konferencji rektorów, do której dana uczelnia należy.

To, co dzisiaj robicie, to de facto stworzenie dodatkowych przepisów prawa, które w sposób absolutnie uznaniowy dają ministrowi prawo odwołać rektora nowo utworzonej uczelni, właściwie kiedy chce, bo „naruszenie przepisów prawa" może oznaczać niedotrzymanie terminu zgłoszenia do urzędu skarbowego jakiegoś zgłoszenia w imieniu uczelni, złego wypłacenia jakiegoś dodatku zadaniowego. To cokolwiek. Właściwie jakiekolwiek naruszenie przepisu prawa powoduje, że minister jednoosobowo, samodzielnie może odwołać rektora uczelni, bez konsultacji z Radą Główną Nauki i Szkolnictwa Wyższego, bez konsultacji z właściwą konferencją rektorów.

Jeżeli uważacie, że to wpisuje się w konstytucyjną gwarancję autonomii uczelni, to gratuluję logiki. Jeżeli w ten sposób postępujecie w tym konkretnym przypadku, to jestem głęboko przekonany, że zaraz będziecie próbowali ingerować w pozostałe artykuły tych przepisów. Jak jakaś uczelnia nie będzie się wam podobała, to być może zaraz tak zaktualizujecie przepisy ust. 1 lub ust. 5, abyście mogli swobodnie odwoływać rektorów uczelni, bo na przykład wydadzą opinię albo uchwałę senatu, która krytykuje rząd w zakresie nielegalnego postępowania, albo będą krytyczne głosy odnoszące się do działania rządu.

Szanowni państwo, apeluję przede wszystkim o to, żeby tego typu znaczących, ustrojowych zmian nie realizować bez właściwego procesu konsultacji społecznych. Przed chwilą pani przewodnicząca powiedziała, że jest to poprawka rządowa. To prawda, ale na poziomie rządu taka poprawka nie przeszła żadnego etapu konsultacji społecznych, opiniowania ani niczego takiego. Tak samo tutaj. Nie wiem, czy w ogóle jest przedstawiciel RGNiSW. Wczoraj był, no właśnie, a dzisiaj, jak jest dyskusja, jestem zaskoczony, że go nie ma. Rozumiem, że są pewne obawy, jest nowy minister, trzeba uważać. Panie

ministrze, panie profesorze, jestem zaskoczony, że pan, pochodzący ze środowiska akademickiego, popiera tego typu rozwiązania. Jestem tym bardzo zaskoczony i zniesmaczony.

Przewodnicząca poseł Krystyna Szumilas (KO):

Bardzo dziękuję panu posłowi. Chciałam powiedzieć, że wczoraj na posiedzeniu Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży byli zaproszeni przedstawiciele i KRASP-u, i uczelni. Żaden z uczestników wczorajszego posiedzenia Komisji nie zakwestionował tego przepisu.

Rozumiem, że Biuro Legislacyjne nie wnosi uwag. Przystępujemy do głosowania. Był głos za, był głos przeciw.

Kto jest za przyjęciem poprawek zgłoszonych przez klub Prawa i Sprawiedliwości? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Proszę o wyniki głosowania. Dziękuję. Głosowało 32 posłów. Za – 14, przeciw – 18, nikt się nie wstrzymał. Stwierdzam, że Komisja odrzuciła powyższy wniosek.

W trakcie głosowania była prośba o wniosek formalny. Bardzo proszę.

Poseł Łukasz Schreiber (PiS):

Pani przewodnicząca, Wysoka Komisjo, bardzo krótko: to pewne sprostowanie.

Przewodnicząca poseł Krystyna Szumilas (KO):

Panie pośle, wniosek formalny.

Poseł Łukasz Schreiber (PiS):

Dobrze. Jest wniosek formalny o zmianę trybu prowadzenia dyskusji. Droga pani przewodnicząca…

Przewodnicząca poseł Krystyna Szumilas (KO):

Przepraszam, jeżeli jest wniosek formalny o zmianę sposobu dyskusji, to chciałam pana posła poinformować, że dyskusja właśnie się zakończyła.

Poseł Łukasz Schreiber (PiS):

Nie dopuściła mnie pani do głosu wcześniej.

Przewodnicząca poseł Krystyna Szumilas (KO):

Przegłosowaliśmy. Rozumiem, że podtrzymuje pan wniosek o zmianę głosowania czy prowadzenia dyskusji. W takim razie przystępujemy do głosowania.

Poseł Łukasz Schreiber (PiS):

Pani przewodnicząca…

Przewodnicząca poseł Krystyna Szumilas (KO):

Kto z państwa jest za przyjęciem wniosku o zmianę sposobu prowadzenia dyskusji?

Poseł Łukasz Schreiber (PiS):

No nie… To naprawdę żenujące.

Przewodnicząca poseł Krystyna Szumilas (KO):

Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Dziękuję bardzo. Bardzo proszę o wyniki głosowania. Głosowało 17 posłów. Nikt nie zagłosował za, przeciw – 17, nikt się nie wstrzymał.

Proszę państwa, pozostał nam wybór posła sprawozdawcy. Proponuję, aby posłem sprawozdawcą została dotychczasowa sprawozdawczyni Komisji, pani poseł Katarzyna Matusik-Lipiec. Czy jest sprzeciw? Nie słyszę. Stwierdzam, że pani poseł pozostaje sprawozdawcą Komisji.

Stwierdzam, że porządek dzienny posiedzenia został wyczerpany. Informuję, że protokół posiedzenia będzie wyłożony do wglądu w sekretariacie Komisji. Zamykam posiedzenie Komisji.